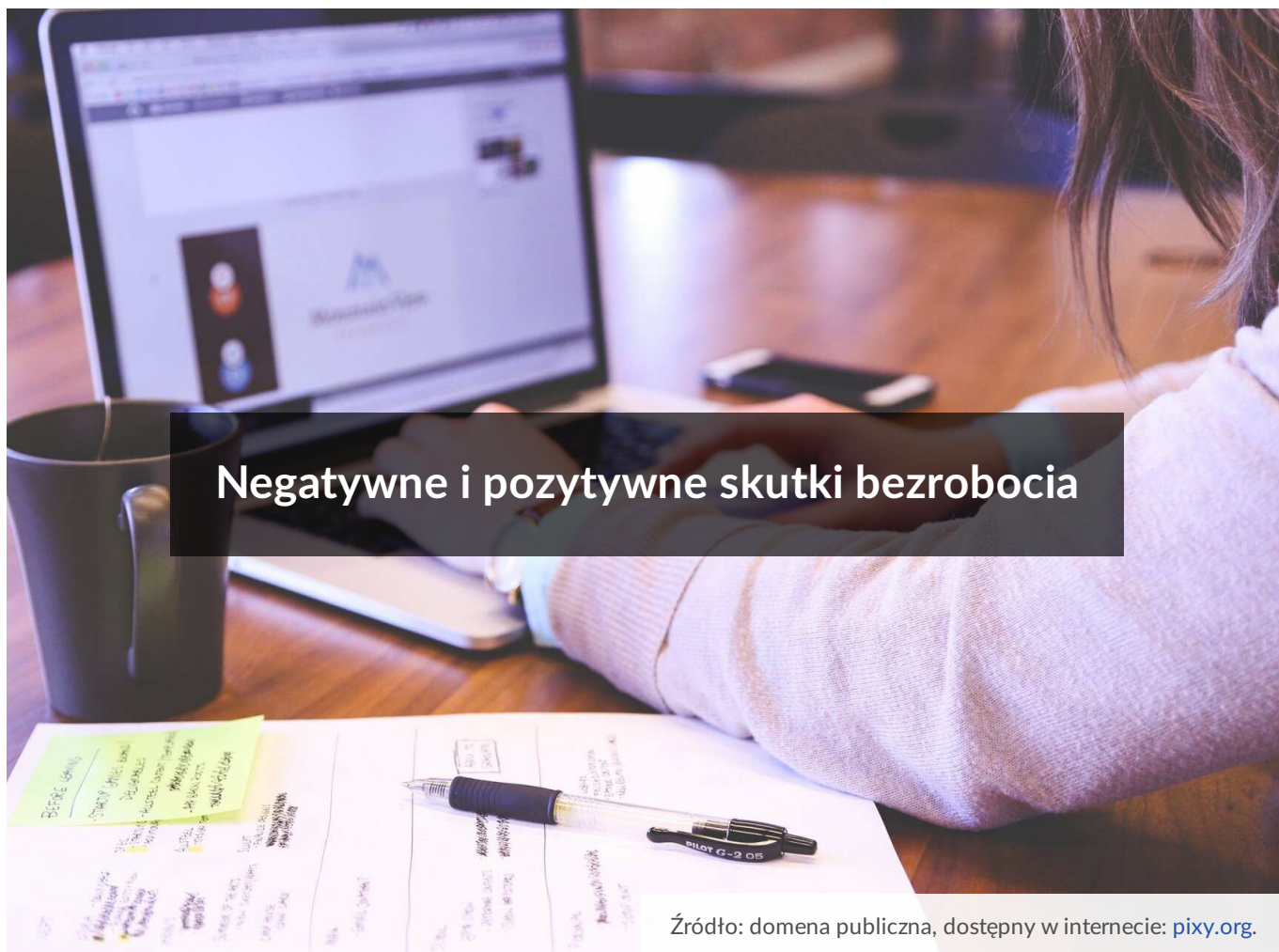

Negatywne i pozytywne skutki bezrobocia

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Mapa myśli
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Negatywne i pozytywne skutki bezrobocia

Źródło: domena publiczna, dostępny w internecie: pixy.org.

W czasach Polski Ludowej nie dopuszczano istnienia bezrobocia, a w statystykach nie ujmowano „bezrobotnych”, lecz „osoby poszukujące pracy”. W rzeczywistości Polska miała wysokie bezrobocie ukryte z powodu istnienia wielu nieproduktywnych stanowisk pracy. Gwałtowny wzrost bezrobocia w Polsce obserwowano w latach 90. ubiegłego wieku, podczas przebudowy gospodarki w kierunku gospodarki rynkowej. W tym e-materiale zapoznasz się z negatywnymi i pozytywnymi skutkami zjawiska bezrobocia.

Twoje cele

- Wymienisz rodzaje bezrobocia.
- Wskażesz przyczyny bezrobocia.
- Omówisz negatywne i pozytywne skutki bezrobocia.

Przeczytaj

Poważnym problemem współczesnego świata jest **bezrobocie**. Ze społecznego punktu widzenia jest to zjawisko polegające na tym, że część populacji zdolna i gotowa do pracy nie znajduje zatrudnienia. Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest **stopa bezrobocia**, czyli stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo wyrażony w procentach.

Podział bezrobocia

Bezrobocie dobrowolne – sytuacja, w której **bezrobotny** świadomie nie przyjmuje oferowanej pracy i nie akceptuje warunków zatrudnienia.

Bezrobocie przymusowe – bezrobocie wynikające z niemożliwości znalezienia pracy pomimo jej poszukiwania.

Bezrobocie frykcyjne (przejściowe) – występuje w każdej gospodarce, polega na przechodzeniu pracowników z jednego miejsca pracy do drugiego.

Bezrobocie strukturalne – związane jest z potrzebą zmian kwalifikacji pracowników w wyniku przemian gospodarczych, restrukturyzacji gospodarki, zamykania pewnych działalności i otwierania nowych, często związanych z wprowadzaniem innowacji technologicznych. W Polsce bezrobocie strukturalne najbardziej odczuwalne jest w regionach, w których rozwijało się górnictwo, hutnictwo czy przemysł stoczniowy.

Bezrobocie koniunkturalne (cykliczne) – występuje okresowo w wyniku zmian koniunktury gospodarczej. W okresie recesji zatrudnienie maleje, a w okresie wzrostu gospodarczego rośnie.

Bezrobocie utajone – bezrobocie, które jest nierejestrowane, trudne do określenia. Bezrobotni są zatrudnieni w niepełnym wymiarze pracy mimo gotowości do podjęcia pracy w pełnym wymiarze albo pracują na stanowiskach niewymagających posiadanych przez nich kwalifikacji lub zniechęceni przestają szukać pracy po wielu bezskutecznych próbach zatrudnienia się. Może ono też wynikać z dużej liczby zatrudnionych w stosunku do potrzeb gospodarki.

Najwyższą stopę bezrobocia notuje się w krajach najsłabiej rozwiniętych. W Europie w większości krajów jej wartość jest niższa od 10%, a np. w Norwegii, Holandii, Danii, Luksemburgu, Austrii i Irlandii jest niższa niż 5%. W Polsce wysokość stopy bezrobocia oscyluje w ostatnich latach na poziomie 5–10%. Podobnie niskie wartości stopy bezrobocia notuje się także w USA i Japonii.

Przyczyny bezrobocia:

- zmiany w strukturze zatrudnienia (wzrost znaczenia usług),
- restrukturyzacja gospodarki,
- transformacja gospodarcza w krajach postkomunistycznych,
- prywatyzacja przedsiębiorstw,
- wzrost wydajności pracy poprzez automatyzację produkcji,
- wydłużanie czasu pracy,
- okresowe wahania koniunktury gospodarczej,
- sezonowość niektórych zawodów,
- konkurencja na światowych rynkach,
- duży przyrost naturalny w krajach rozwijających się,
- polityka państwa – podnoszenie wieku emerytalnego, skomplikowane przepisy dotyczące zakładania działalności gospodarczej,
- wysokie podatki, rozbudowany system pomocy socjalnej,
- niedostosowanie szkolnictwa do potrzeb rynku.

Stopa bezrobocia w Polsce od stycznia 2003 do stycznia 2020 (na podstawie danych GUS)

Źródło: Wikloł, licencja: CC BY-SA 4.0, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org.

Skutki bezrobocia

Negatywne skutki bezrobocia pod względem ekonomicznym:

- zmniejszenie poziomu produkcji,
- spadek wpływów do budżetu państwa,
- rozwój tzw. **szarej strefy**,
- środki publiczne przekazywane na walkę z bezrobociem oraz wsparcie socjalne,
- spadek kwalifikacji i umiejętności wśród bezrobotnych.

Negatywne skutki bezrobocia pod względem społecznym:

- bieda i ubóstwo,
- patologie społeczne,
- migracje zarobkowe,
- wykluczenie społeczne,
- pogarszający się ogólny stan zdrowia społeczeństwa,
- zanik statusu społecznego.

Pozytywne skutki bezrobocia:

- zwiększająca się konkurencja na rynku pracy mobilizuje społeczeństwo do zdobywania wykształcenia i nabywania nowych umiejętności,
- wyznaczanie nowych celów zawodowych i ścieżek kariery,
- lepsza produktywność pracowników, motywacja oraz dyscyplina pracy,
- popularne stają się elastyczne formy pracy,
- zmniejszona inflacja (mała presja na podnoszenie płac),
- dobra alokacja siły roboczej.

Słownik

bezrobotny

osoba niezatrudniona, niewykonywająca pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia

szara strefa

określa pozyskiwanie nielegalnych obrotów, dokonywanych niezgodnie z obowiązującym w danym kraju prawem

Mapa myśli

Polecenie 1

Wymień pozytywne i negatywne skutki bezrobocia. Zastanów się nad przykładami innymi niż zawarte na mapie myśli.

Negatywne i pozytywne skutki bezrobocia

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o, licencja: CC BY-SA 3.0.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Tabela do ćwiczenia 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)
wg danych GUS

Jednostka terytorialna	XII 2020	I 2021	II 2021
dolnośląskie	5,6	5,8	5,9
kujawsko-pomorskie	8,9	9,3	9,3
lubelskie	8,2	8,5	8,5
lubuskie	6,2	6,5	6,5
łódzkie	6,2	6,4	6,5
małopolskie	5,3	5,6	5,6
mazowieckie	5,2	5,3	5,4
opolskie	6,9	7,2	7,2
podkarpackie	9,1	9,4	9,4
podlaskie	7,8	8,1	8,2
pomorskie	5,9	6,2	6,3
śląskie	4,9	5,1	5,2
świętokrzyskie	8,5	8,9	8,8
warmińsko-mazurskie	10,1	10,6	10,7
zachodniopomorskie	8,3	8,7	8,8
Polska	6,2	6,5	6,5

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Oblicz stopę bezrobocia w kraju, w którym jest 1 652 tys. bezrobotnych oraz 17 393 tys. osób aktywnych zawodowo.

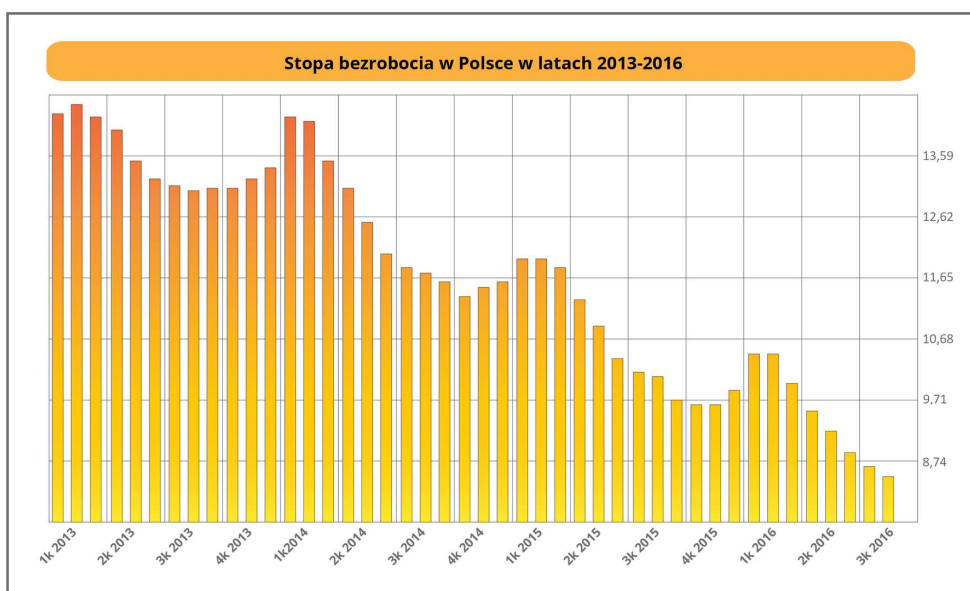
Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Przeanalizuj wykres i wskaż, w których kwartałach przedstawionych lat stopa bezrobocia była najwyższa i najniższa oraz wyjaśnij dlaczego.

Stopa bezrobocia w Polsce w latach 2013–2016

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie jobtime.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 7

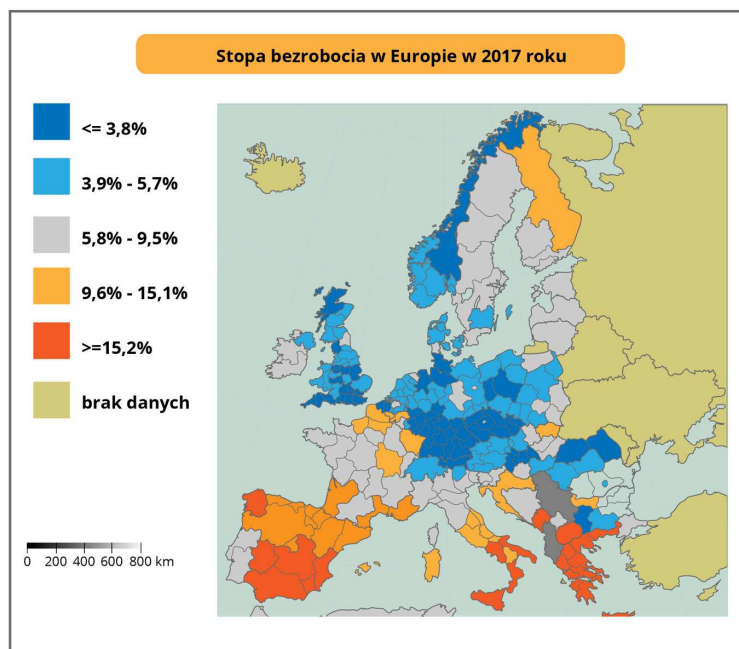

Wyjaśnij, na czym polega pozytywny wpływ bezrobocia na poziom rozwoju społecznego.

Ćwiczenie 8

Porównaj stopę bezrobocia w województwach Polski z regionami krajów UE.
Wyjaśnij, dlaczego między województwami w Polsce były tak duże różnice w wartości stopy bezrobocia.

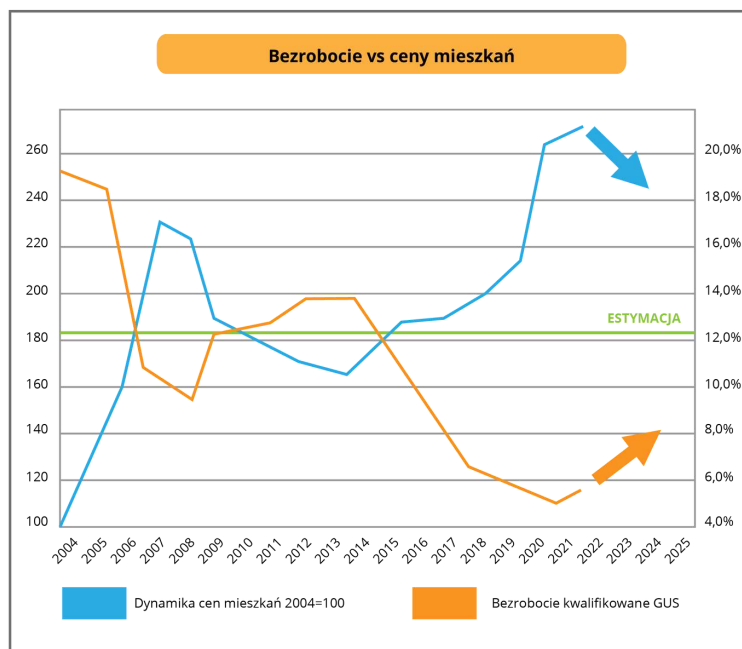
Stopa bezrobocia w Europie w 2017 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie businessinsider.com.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 9

Korzystając z zamieszczonej grafiki, sformułuj zależność między bezrobociem a cenami mieszkań (rynek pierwotny). Uzasadnij tę zależność, posługując się danymi z grafiki.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie rynekpierwotny.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Negatywne i pozytywne skutki bezrobocia

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres rozszerzony, klasa IV/V

Podstawa programowa

XXI. Wybrane problemy społeczne współczesnego świata: problemy demograficzne, skutki migracji, problemy uchodźstwa, handel ludźmi na świecie, niewolnictwo, wykorzystywanie pracy dzieci i pracowników w krajach o niskich kosztach pracy, bezrobocie, prześladowania religijne i nietolerancja.

Uczeń:

6) analizuje przyczyny i skutki bezrobocia w regionach wysoko i słabo rozwiniętych ze szczególnym uwzględnieniem problemu bezrobocia wśród ludzi młodych.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wymienia rodzaje bezrobocia,
- wskazuje przyczyny bezrobocia,
- omawia negatywne i pozytywne skutki bezrobocia.

Strategie nauczania: konektywizm, konstruktywizm

Metody nauczania: burza mózgów, pogadanka, dyskusja, metody operatywne (analiza tekstu e-materiału, wykresu, mapy myśli), drzewo decyzyjne

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/monitor dotykowy/tablety, e-materiał, karteczki samoprzylepne, arkusze papieru, pisaki

Materiały pomocnicze

Kośmicki E., Malinowska S., *Bezrobocie we współczesnym świecie: czy istnieją możliwości pełnego zatrudnienia?*, „Optimum. Studia Ekonomiczne” 2015, nr 4 (76), s. 3–24.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć. Burza mózgów: uczniowie na karteczkach samoprzylepnych zapisują skojarzenia do hasła *bezrobocie* (jeden uczeń – jedna karteczka).
- Analiza, grupowanie skojarzeń.
- Pogadanka: czym jest bezrobocie? jak je postrzegamy?
- Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Korzystając z bloku tekstowego e-materiału, uczniowie omawiają podział bezrobocia.
- Dyskusja na forum klasy o przyczynach bezrobocia.
- Dlaczego w PRL-u nie było bezrobocia? Czy na pewno nie było? Dyskusja kierowana przez nauczyciela.
- Korzystając z e-materiału, uczniowie omawiają zmiany wskaźnika stopy bezrobocia w Polsce w ostatnich latach (wykres); porównują bezrobocie w Polsce z innymi krajami; wyciągają wnioski dotyczące przyczyn różnic.
- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy.
- Uczniowie w grupach analizują różne skutki bezrobocia; zwracają uwagę, że skutki mogą być negatywne, ale również i pozytywne (dla pracujących i bezrobotnych).
- Krótka dyskusja o skutkach (ekonomicznych, psychologicznych, społecznych) z wykorzystaniem mapy myśli.
- Nauczyciel rozdaje uczniom (każdej grupie) arkusze papieru i pisaki – na arkuszach uczniowie rysują schemat drzewa decyzyjnego, w jego pniu zapisują problem do rozwiązania: *Czy należy zwalczać bezrobocie, jeżeli przynosi ono także pozytywne skutki?*
- Uczniowie wpisują warianty rozwiązania problemu, negatywne i pozytywne skutki każdego z rozwiązań, wyciągają wnioski wynikające z analizy problemu.
- Po ukończeniu pracy nad drzewem decyzyjnym każda grupa przedstawia efekty swojej pracy.
- Nauczyciel razem z uczniami podsumowuje wypracowane wnioski.

Faza podsumowująca

- Uczniowie indywidualnie wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”.
- Nauczyciel podsumowuje realizację założonych celów lekcji.
- Następnie ocenia pracę uczniów podczas zajęć, biorąc pod uwagę ich zaangażowanie i możliwości.
- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami – mówią, co było łatwe, trudne, ciekawe, jakie są możliwości zastosowania zdobytej wiedzy.

Praca domowa

- Porównaj stopę bezrobocia w swoim województwie ze stopą bezrobocia w kraju. Czy w Twoim województwie jest ona wyższa czy niższa od krajowej? Co wpływa na jej wartość?

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Mapa myśli może zostać wykorzystana na lekcji dotyczącej bezrobocia w Polsce (zakres podstawowy: XV. 5).